

ההידרדרות ביחסי ישראל-ארה"ב עלולה לפגוע בבסיס היחסים, ולא בפני השטח

ד"ר אהוד ערן*

המאמר [פורסם לראשונה](#) בניו-יורק טיימס, ב-10 במאי 2015,
ותורגם לעברית על ידי יונתן זלוטוגורסקי

ממשלתו הרביעית של בנימין נתניהו לא מהווה מקור לדאגה בטווח המידי באשר ליחסי ישראל-ארה"ב – וודאי לא יותר מכפי שהייתה ממשלתו השלישית – וזאת על אף אופייה הימני. לעומת זאת, ההשלכות ארוכות הטווח של ממשלה זו צריכות להדאיג את אלו שהברית בין ישראל לארה"ב יקרה לליבם.

אל תתנו לחוש ההומור של הנשיא אובמה בארוחת הערב השנתית של איגוד הכתבים של הבית לבן לבלבל אתכם (הנשיא התבדח באומרו: "ג'ון ביינר כבר הזמין את נתניהו לדבר בהלוויה שלי!"). מקורה של המתיחות בין וושינגטון לבין ירושלים אינה רק בהיעדר הכימיה בין המנהיגים. קיימות מחלוקות מהותיות בין שתי המדינות בשאלות ממשיות הקשורות למדיניות.

ממשל אובמה עומד להשליך את יהבו על השגת הסכם עם איראן לגבי תכנית הגרעין של טהרן, בעוד שממשלת ישראל סבורה שזהו צעד בכיוון הלא-נכון. וושינגטון הייתה מעדיפה שישראל תחדש את שיחותיה עם הפלסטינים מתוך כוונה להגיע לפתרון שתי מדינות, בעוד ירושלים לא מראה כוונה לעשות כן. ואולם, גם בעבר היו בין המדינות חילוקי דעות והן ידעו להתגבר עליהם מבלי לערער את הברית האסטרטגית ביניהן.

קרוב לוודאי שישראל תאמץ בסופו של יום את ההסכם שיתגבש בין איראן למעצמות. וייתכן שהיא תקבל פיצוי בעבור כך. הנשיא אובמה אולי היה רוצה לראות פתרון של שתי מדינות מתגשם אך הסיכויים שהוא יעלה זאת לראש סדר עדיפויותיו ויתאמץ להשיג הסכם עד תום כהונתו הינם נמוכים. בנוסף, עובדי מדינה נאמנים, דוגמת ראש האגף המדיני-ביטחוני במשרד הביטחון, אלוף (מיל.) עמוס גלעד ושגריר ארה"ב בישראל דניאל שפירו, מנהלים ביעילות את סוגיות הליבה של מערכת היחסים האמריקנית-ישראלית.

ואולם, ישנן סיבות אחרות לדאגה. ראשית, התמיכה האמריקנית בישראל הופכת את אט לעניין מפלגתי בארה"ב. שינוי זה מאיים על התמיכה חוצת-המפלגות לה זוכה ישראל עד כה ויש ביכולתו להביא להשלכות חמורות מאוד. ישנם יהודים-אמריקנים שעלולים כתוצאה מכך להיאלץ לבחור בין תמיכה בממשלתם ותמיכה בישראל.

* ד"ר אהוד ערן הינו מרצה במחלקה ליחסים בינלאומיים בבית הספר למדע המדינה באוניברסיטת חיפה, חבר ועד מנהל במיתוים – המכון הישראלי למדיניות-חוץ אזורית, ובעבר שימש עוזר ליועצו המדיני של ראש הממשלה.

שנית, המגמות ארוכות הטווח בישראל מעידות על היחלשות אופייה הליברלי של הדמוקרטיה הישראלית, גם ללא קשר לשליטה הישראלית בפלסטינים. לאורך זמן, היחלשות זו תפחית את עוצמת הטענה בדבר קיומם של ערכים משותפים כבסיס ליחסי ישראל-ארה"ב. בנות בריתה האמתיות של ארה"ב הן אלו שחולקות לא רק אינטרסים אלא גם אידאליים דמוקרטיים.

ייתכן ויש בהצטברותן של שתי המגמות הללו להסביר מדוע הציבור הישראלי לא "העניש" את ראש הממשלה נתניהו בבחירות האחרונות על חלקו בהידרדרות היחסים בין ארה"ב לישראל. בעבר, ישראלים הצביעו נגד מועמדים שהתנגשו עם האמריקנים. ואולם, ברגע שניתן להסביר בישראל את ההתנגשויות הללו בהתבססותן על סט ערכים שונה, או שהן תוצאה של סתירה בין עמדות מפלגתיות מנוגדות, העלות הפוליטית של משבר עם ידידתנו הגדולה ביותר פוחתת בצורה משמעותית.